

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 30.

V Ljubljani, dne 27. julija 1917.

Leto X.

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 8

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . K 2.-
četrletna . . . K 1.-

Posamezna številka
stane 10 vin.

Nova demokratična Avstrija prihaja.

V neki nemški reviji smo čitali tale članek:

Triletna svetovna vojska ni pretežno pri večini avstrijske poslaniške zbornice zapustila nobenih sledi. Tri leta in en četrt trajajoči odmor parlamenta niso izrabili, da bi bili pregledali svoje programe in se dogovorili o sredstvih ki bi ozdravela naš parlamentarizem in ki bi dovedla do narodnega miru in do gospodarskega blagobitja Avstrije.

Državnozborsko zasedanje je dozdaj vzbudilo v širših ljudskih plasteh le izpoznanje, da se s sedanjo ustavo s sedanjimi strankami ne more vladati ne tu in ne onstran Litve.

Clam-Martinitzovo ministrstvo je padlo v Cis, Tiszovo v Trans; a njuna naslednika: tu Seidler, tam Esterhazy, se nahajata zopet pred nerešenimi zagoneznimi vprašanji.

Zanesljive večine ni ne v avstrijski in ne v ogrski poslaniški zbornici. Politične stranke vseh narodnosti kažejo znake, da razpadajo, dasi so parlamentarne skupine na zunaj še enotne.

Ministrskim krizam v obeh državnih polovicah sta sledili povsod parlamentarni krizi, ki bosta prej ali slej povzročili razpust obeh zbornic in nove volitve.

Ogrski ministrski predsednik grof Esterhazy je že precej odkrito napovedal, da bo razpustil ogrski državni zbor, ker nima večine in ker ne more resno pričakovati v sedanjem ogrskem državnem zboru take večine, ki bi mu dovolila splošno, enako in direktno volilno pravico, katero hočejo njeni nasprotniki z vsemi sredstvi preprečiti.

Novi avstrijski ministrski predsednik je pa proglasil svojo vladu za začasno, ki bo rešila le najnujnejše državne in ljudske potrebščine; nato se bo pa umaknila trajnemu ministrstvu, kadar bodo izpolnjeni zanj predpogoji. Poslaniška zbornica je Seidlerju sicer pod tem pogojem dovolila proračun, ne ve se pa le ne, če bo parlament vsled narodnih nasprotstev jeseni še posloval in če le kljub podaljšanju mandatov ne bodo razpisali novih volitev. Ako ne

bodo parlamentarne stranke iz lastnega nagiba revidirale svojih programov in taktike in omogočile veliko ustavno ministrstvo vseh narodov temeljem vseavstrijskega programa, se ne bo mogoče novim volitvam izogniti.

Sedanjih žalostnih parlamentarnih razmer niso zakrivile le vedno menjajoče se vlade in večine v obeh državnih polovicah, marveč v prvi vrsti sedanja državna ustava povzroča zmede in boje med obema državnima polovicama.

Nemška politika je veliko zakrivila, ker se naslanja na današnji dualizem in na posebno stališče Galicije.

Ta že 50 let stara politika je temeljno pomotna. Popolnoma se je posebno zadnja leta izjalovila. Boj proti njej je potreben.

Iz te zmede izvede le narodna samouprava vseh narodov.

Upajmo, da prihaja.

Jugoslovansko vprašanje z gospodarskega vidika.

O tem velezanimivem vprašanju je objavil dunajski poslanec E. V. Z e n k e r sledečo velezanimivo razpravo.

Politično izgovorjeno je jugoslovansko vprašanje zelo enotno: gre za združitev Srbo-Hrvatov, od katerih jih živi okroglo 6 milijonov v okviru avstrijsko-ogrskje monarhije, 3-3 milijonov pa v obeh narodnih kraljevinah: Srbiji in v Črnigori. Srbo-Hrvati, ki žive v zaključenem ozemlju, se lahko združijo bodisi v okviru monarhije ali pa v državi, ki naj se šele ustvari. Če bi v politiki ne igrali nobene vloge čuvstva, predsodki in posebne koristi, bi pravzaprav jugoslovanskega vprašanja ne bilo. Jasno bi namreč bilo, da se doseže tako goreče željena združitev srbske in črnogorske manjšine z večino naroda, ki živi v monarhiji. Politika pa ni nobena suha računsko naloga; najpametnejši v njej ne doseže uspeha; čuvstva in predsodki lažje določajo politično smer, kakor pametni premislek o tem, kar bi vsem najboljše ugajalo. V Srbiji so vedno živeli možje, ki so pridružitev njih dežele k rojakom v Avstriji izpoznali za najnpravnejšo rešitev in so stremili za tem, da bi se izvedla. V jugoslovanskem vprašanju se je pa

veliko zagrešilo intra Illiacos muros et extra. V podonavski monarhiji niso merodajni činitelji, kar je zelo zanimivo, hoteli ničesar slišati o ponovni ponudbi s srbske strani, naj se Srbija pridruži monarhiji. Ko so končno izpoznali velikansko važnost vprašanja, se je pa izjalovil vsak približevalni poizkus posebno na odporu z ozirom na dualizem, v Srbiji pa vsled rusofilskega protipokreta. Danes je jugoslovanskemu vprašanju zopet vzravnana pot. Celo jugoslovansko srbsko-hrvatsko ozemlje je v rokah avstrijske vlade. Mogoče nas usoda zadnjič vpraša, če se bodo združili Srbo-Hrvatje z nami in v naši državi ali pa zunaj nje proti nam.

V podonavski monarhiji in v Nemčiji je le malo ljudi, ki se popolnoma zavedajo, kako važno da je to vprašanje. Prepričan sem pa, da pri splošnem sklepanju miru te reči ne bodo rešili ne z malenkostnimi sredstvi stare politike in diplomacije in tudi ne z besedenjem; končna rešitev srbsko-hrvatskega vprašanja bo morala tvoriti najtrdnjši temelj trajnemu miru. Za Avstrijo in Nemčijo zahteva življenska korist, da se to vprašanje ne reši proti njima. Na jus gladii se ne sklicujemo, marveč le na npravne koristi, ki vežejo Srbe v kraljevini s podonavsko monarhijo. Pogled na zemljevid nas pouči, da je Srbija npravno zelo zvezana z Avstrijo Gorato deželo loči na vzhodu od Rumunije in Bolgarije voda do skoraj 2000 metrov višine; svoje glavne goline: Drino, Moravo z Ibanjem pa odpira vse proti ogrski nižini: proti Donavi in Savi. Vsi naravni kažipoti Srbije kažejo v sosedno veliko državo, s katero jo vežejo tudi neizbrisni zgodovinski spomini in večina rojakov, ki biva tam. Srbija je popolnoma kmetska država, ki jo obdajajo kmetske države. Svoje proizvode, ki se ne dajo daleč prevržati, more najugodnejše po najkrajši in najcenejši poti prodati na avstrijskih trgih, kjer tudi najložje pokrije svoje industrijske potrebščine. Od berlinskega kongresa do pogodbene ureditve srbske trgovine (1879 do 1883) je kupila Avstrija 78 % srbskega izvoznega blaga, v dobi prve trgovinske pogodbe (1895 do 1905) pa 87,9 %. Gospodarska organizacija Srbije je bila popolnoma navezana na izvoz v Avstrijo.

Srbija je pa zato dobavljala avstrijske industrijske potrebščine. Od l. 1879. do 1883. so uvozili v Srbijo 90·1 % od vsega uvoza avstrijskega blaga; od l. 1884. do 1895. še 68·8 %, 1895 do 1905 še vedno 52·2 %. Leta 1905. se je pričel carinski spor s Srbijo; pridružili so se še težki politični spori. Gospodarski odnošaji so se zrabljali; škodo sta trpeli obe državi; trajna trgovinska pogodba se ni več sklenila; aneksijska kriza je poostrišla nasprotstva; doba balkanskih vojska tudi ni dvignila gospodarskih zvez med obema državama, a kljub temu so še v dobi od leta 1909. do 1913. uvozili iz podonavske monarhije še vedno 34 % vsega uvoza, v podonavsko monarhijo pa izvozili 33·5 % vsega srbskega izvažanega blaga. Kljub sovraštvu proti monarhiji, kljub vsem naporom, da bi se bili od nas osamosvojili, se le niso mogli in iz Nemčije je uvozila še 33 % in izvozila 21·7 % blaga. Srbija je bila torej v najhujšem boju proti monarhiji gospodarsko popolnoma odvisna od osrednje-evropskih držav, ker je po svoji naravni legi in po svojih trgovinskih cestah navezana na nje.

Srbski državniki so znali, zakaj da so zahtevali pot k odprtem morju. Odprla naj bi jim bila beg iz gospodarske odvisnosti osrednje-evropskih držav. Tega pota si pa Srbija ne odpre, če se podonavska monarhija tako ne skvari, da bi bila takorekoč uničena. Vsa avstrijska pristanišča leže v jugoslovanskem ozemlju. (Zenker izvzema Trst, kar je pa napačno, ker leži tudi Trst v jugoslovanskem; slovenskem ozemlju. Op. ur.) V po Srbiji izproženem vprašanju je šlo za to: Ali naj Srbija ustvari svoje gospodarske in ž njimi seveda tudi politične razmere z Avstrijo in postane prijaznejša ž njo, kakor v zadnjem desetletju, ali naj pa Avstrija opusti svojo pomorsko postojanko in naj svoja jugoslovanska ozemlja žrtvuje za neodvisnost Srbije. Avstrijsko-srbski spor je povzročil izredno resen slučaj; z diplomatično spretnostjo in z Greyjevim raziščenjem ga pač ni bilo

mogoče odpraviti. Pove naj se pa tudi, da se ta spor tudi po vojski ne bo končal, če se ne odstranijo njegovi npravni razlogi. Srbija, pa bodisi še tako slaba, se bo vrnila vedno k Pasičevi politiki, tim manjša bi bila, tim preje bi se to zgodilo. Nesmiselno bi bilo, če bi se ustvarjala država brez gospodarskega temelja; še bolj nesmiselno bi bilo, če bi se obnovila Greyeva Srbija, ki bi se osredotočala okolu Kosovega, ker bi gospodarsko ne mogla obstati, kakor tudi ne Črnagora; a če bi ju združili, bi ostala vedno torišče protiaustrijske agitacije. Če se združijo vsi Srbo-Hrvati v suvereno narodno državo, kakor to zahteva sporazum, bi se Avstrija ravno tako gospodarsko izprla, kakor je bila mala Srbija pred vojsko izprta. A Avstrija v izprtem položaju bi bila taka nevarna sovražnica evropskemu miru, kakor Srbija pred vojsko. Le združitev vseh Srbo-Hrvatov v okviru podonavske monarhije bi vprašanje vsem na korist rešilo. Status quo ante ni bil tako lep in dober, da bi potočili eno solzo za njim. Ni misliti, da bi se po vojski v jugoslovanskem vprašanju držalo starinstva. Sicer nas pa ne more ničesar bolj približati svetovnemu miru, da se sklene v jugoslovanskem vprašanju mir po načelih svobode in pravičnosti.

Glasiuk.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Kaj piše dr. Haber na Dunaju o konzumnih društvih.

V zadnji številki »Gerichtshalle« izvaja dr. Haber v članku proti verižnim kupčijam, o konzumnih društvih sledeče: »V vojnem gospodarstvu se je pokazalo, da organizacije te vrste ne dvigajo cen ne odstranjajo blago, kadar se določi maksimalna cena, ter dobavljajo blago vsake vrste mnogo ceneje kot ga je dobiti drugje. Ta način poslovanja leži v bitju organizacije in nje upravnega gospodarstva. To poslo-

vanje pa ne more živeti na tleh individualizma, pohlepa po denarju, manšterstva in liberalizma ter proste igre moči. Ta organizatorično-biologičen način poslovanja tudi ne pozna nobene verižne kupčije in nobenega s tem povzročenega umetnega dviganja cen.« Dr. Haber zasleduje edino pravo stališče, da bodi med producentom in konzumentom le eden posredovalec, ki naj vleče dobiček iz te kupčije, to je organizacija sama. Člankar stoji na stališču, da je glavni vzrok neznosne druginje ker gre blago iz rok v roke, vsakega se nekaj prime in predno pride v roke konzumentu, se blago za 100 do 1000 in še več odstotkov podraži. Pred vojsko so bili taki izrodki proste trgovine nemogoči, ker jih je urejevala in preprečevala prosta konkurenca, vsled zadostne množine blaga. Če je bilo blago predrago, ni našlo kupca in prodajalec je je moral oddati tudi pod ceno. Tako je vsak kupil le blago po tako nizki oziroma primerni ceni, da je upal po tej ceni dobiti odjemalca. Danes pa vsakdo ve, da dobi kupca za vsako blago, četudi blago še tako drago plača in zahteva zanj še tako pretirane cene, ker ravno blaga manjka in ga konzument mora imeti, bodisi drago ali poceni. S tem odpade edini regulator cen in je odprta prosta pot raznim navijalcem iz krogov producentov, trgovcev in posredovalcev, ki se hočejo na račun konzumenta okoristiti in obogatiti. Zato je pa v obrambo konzumenta neobhodno potrebna prepoved verižnih kupčij, nastavljanje maksimalnih cen in odtegnitev blaga prostemu prometu kot edino, vsaj delno nadomestilo za odpadle cene vzravnaajočo konkurenco.

× × ×

Iz državljanskega zakonika. II. V sedanjih vojskih zmedah bo tudi v zakonskem življenju marsikaka zmeda, katero bo moralo reševati sodišče. Stare določbe državljanskega zakona pa niso bile preračunane na to, da marsikateri oče sploh ne bo mogel urediti

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Gospod pl. Vlierbeke je govoril o raznih stvareh, ki so se mu zdele zanimive. Potrpežljivo je poslušal trgovca, ki je nekoliko preširno govoril o svojih kupčijah. Gast je bil za to hvaležen svojemu gostitelju in zdelo se mu je, da ga res vežejo z gospodom pl. Vlierbekejem prijateljske vezi. V vljudnosti se je zato kosal z njim.

Dobro je vse šlo. Zadovoljni so bili eden z drugim. Veselilo je posebno plemiča, ker sta najemnica in njen sin tako dobro stregla in jemala hitro žlice in krožnike in jih onesnažene zopet prinašala nazaj; opaziti zato ni bilo mogoče, kako da teh reči primanjkuje.

Le nekaj je vznemirjevalo plemiča. Gospod Denecker je namreč med živahno zabavo hitro pil kozarec za kozarcem. Mladi mož je pa silil Lenoro, ali iz vljudnosti ali pa zato, da je kaj govoril, naj pije. Kmalu potem, ko so pri-

čeli kositi, so že skoraj čisto izpraznili prvo steklenico.

Plemič je škilil skrivaj na ostanek, ki se je lesketal v steklenici. Skrivaj se je stresel, kadar je izpraznil trgovca svojo čašo. Gospod pl. Vlierbeke je zapovedal slugi, naj prinese drugo steklenico. Ugasiti je poizkušal žejo svojega gosta. Manj je govoril. Zdelo se mu je, da trgovec ne more dolgo govoriti, če ne poseže po kozarcu. A varal se je. Gospod Denecker je pričel zdaj govoriti o vinu. Hvalil ga je čez vso mero in se je čudil, ker je plemič tako zmeren. Sam je pa močno pil; podpiral ga je tudi Gustav, dasi ni toliko pil, kolikor on sam.

Plemič se je vsak trenutek bolj bal. Ni gostu odgovarjal, dasi to ni bilo vljudno.

Drugo steklenico so tudi kmalu izpraznili. Trgovec je rekel gospodu Vlierbeku, ki je bil zelo v skrbeh, dasi je bil navidezno vesel in se je smehljajal:

»Da, gospod pl. Vlierbeke; vino je staro in izvrstno; pripoznavam, a kadar se pije, se mora pijača večkrat me-

njati, ker se sicer izgubi okus. Sodim, da je Vaša klet dobra; saj po tem, kar sem pokusil. Prinesti pustite za to steklenico Chateau-Margaux; če bo še čas, bomo pili še čašo domačina. Šampanjca ne pijem, ker je to slabo vino za poznavalca vina.«

Ko je izpregovoril trgovec te besede, je plemič obledel. Da prikrije svojo bojazen, si je pokrtil čelo in oči z roko; napel je vse svoje moči, da bi dobil sredstvo, ki naj ga reši iz zadrege.

Ko je njegov gost prenehal govoriti, je odkril svoje lice, le miren smehljaj si še opazil na njem.

»Chateau-Margaux?« je vprašal.

»Kakor želite, gospod Denecker.«

Obrnil se je k slugi, kateremu je rekel:

»Jan, steklenico Chateau-Margaux! Na levi v tretjem predalu.«

Kmečki fant je z odprtimi ustnicami zijal v svojega gospoda, kakor da bi ga bil nagovoril v popolnoma tujem mu jeziku. Godrnal je nekaj, česar ni bilo mogoče razumeti.

tako sporne zadeve, bodisi ker je v ujetništvu ali vsled smrti. Nove določbe se pa ozirajo tudi na te slučaje. Za otroka je dolžan skrbeti po postavi predvsem oče, bodisi zakonski ali nezakonski. Zakonska mati pa ne more nikdar zahtevati alimente od nezakonskega očeta, dokler velja otrok za zakonskega. Tudi dedovanje je drugačno. Dokler velja otrok za zakonskega, deduje z ostalimi otroci enako tudi po očetu. Če se pa otrok izreče za nezakonskega, tedaj deduje le po materi. V tem oziru velja sledeče: Zakonski mož zamore izpodbijati zakonsko rojstvo otroka svoje žene le tekom treh mesecev potem, ko je o tem rojstvu izvedel. Če ta rok zamudi, velja za zakonskega. V obrambo zakonskega rojstva se postavi kurator in le-ta mora skrbeti, da se otrok če le mogoče spozna za zakonskega. Oče, ki toži, pa mora dokazati absolutno nemožnost, da bi bil otrok njegov. Če mož, preden poteče ta trimesečni rok, znori, ima pravico do vložitve tožbe njegov kurator, in sicer tri mesece potem, ko izve o rojstvu oziroma tri mesece potem, ko je postavljen za kuratorja. Če mož umrje, preden poteče trimesečni rok, ali pa je od rojstva otroka naprej stalno neznanega bivališča, ima pravico vložiti tožbo z materno privolitvijo tudi otrok sam, oziroma njegov varih. Ta pravica otrokova ugasne, kar je zelo važno, šele eno leto po doseženi polnoletnosti otroka. Pravico do tožbe pa imajo v slučaju moževe smrti pred potekom trimesečnega roka tudi njegovi dediči, če so na tem glede dedovanja interesirani. Te določbe veljajo tudi za slučaje, ki so se pripetili pred 1. januarjem 1917, če tedaj rok za vložitev tožbe še ni potekel.

Iz državljskega zakonika. III. Med sosedi nastane večkrat spor zaradi odtoka vode, dima, plinov, smradu, ropota itd. Po novem besedilu o. d. z. § 364 ima lastnik posestva pravico do prepovedi le v toliko, v kolikor presegajo te stvari mero krajevnih razmer in bistveno ne presegajo v kraju običajne uporabe zemljišč. Neposredna odpeljava

na tuj svet brez posebnega pravnega naslova, na primer dovoljenja ali priposestvovanja, je pa sploh prepovedana. Če povzroči tako motenje kako oblastveno dovoljeno rudniško podjetje, je lastnik oškodovanega zemljišča opravičen zahtevati le plačilo odškodnine. Lastnik zemljišča ne sme toliko poglobiti, da bi sosedno zemljišče ali posestvo izgubilo potrebno oporo, razen če za to potrebno oporo preskrbi lastnik na drug način.

Nadalje se spreminjajo določbe glede prepovedi, prodaje in obremenitve. Oče ima na primer zapravljivega sina. Boji se, da bi mu po smrti ne napravil premoženja. V takem slučaju oče lahko določi v testamentu, da dedič posestva ne sme niti prodati, niti obremeniti. Taka testamentarična ali pogodbeno prepoved je obvezna le za prvega lastnika, nepa tudi za njegove dediče in pravne naslednike. Tudi nasproti tretjim osebam ima taka omejitev veljavo le tedaj, če je ustanovljena med zakonskimi, med starši in otroci ali posinovljenci in je v zemljiški knjigi posvedočena.

Ker pospešuje zakonodaja zadnjih let tudi mala delavska stanovanja, določa novela, da se taka prepoved lahko izposluje tudi v korist državnega zaklada za mala stanovanja in druge podobne zavode.

S cesarsko naredbo z dne 19. marca 1916, št. 69, so se nekatere določbe državljskega zakonika bistveno spremenile. Sicer bo tudi ta, kakor vse druge naredbe, po § 14. prišla v razpravo državnega zbora in je odvisna od nje potrditve, vendar so nekatere določbe splošne važnosti in času primerne ter bodo brez dvoma dobile potrjenje državnega zbora. Nekatere teh določb bomo prinašali pod zaglavjem: »Iz državljskega zakonika.« I.

Otroci, ki so pod očetovim varstvom, ne morejo sklepati nobenih pogodb, s katerimi bi prevzeli nase kako obveznost, brez očetove bodisi izrečne ali tihe odobritve. Otroci pa, ki ni v oskrbi

staršev, se lahko samostojno obveže v službo. Oče ali varih imata le v zelo važnih slučajah pravico razdreti predčasno, tako od nedoletne osebe sklenjeno službeno pogodbo. Razen tega nedoletna oseba lahko razpolaga s tem, kar si je s svojo pridnostjo sama pridobila in kar ji je bilo po prekoračeni mladostnosti (po 14 letu) izročeno v njeno uporabo ter se glede tega premoženja lahko tudi veže s pogodbo. Ako se nedoletnik, ki je prekoračil 20. leto svoje starosti, pri kaki kupčiji izdaje za polnoletnega in druga pogodbeno stranka ni imela prilike, da bi se o resničnosti te trditve prepričala, je nedoletnik odgovoren oškodovanemu pogodniku za vso s tem prizadeto škodo. Tak nedoletnik, ki je prekoračil 14. leto starosti, je tudi odgovoren za vso škodo, ki nastane drugim vsled takega prepovedanega dejanja. Te določbe so pa veljavne šele od 1. januarja t. l., torej za dejanja in dogovore, ki so se izvršila po tem terminu.

O določitvi najvišjih cen za nadrobno prodajo svežih hrušk je ukazal c. kr. deželni predsednik na Kranjskem: Na podstavi § 6. ukaza c. kr. urada za prehranjevanje ljudi z dne 12. julija 1917. leta, drž. zak. št. 290, o določitvi najvišjih cen za sveže hruške se določa: Pri nadrobni prodaji svežih hrušk tuzeškega dohoda, to je pri prodaji v množinah pod 5 kg porabnikom, se ne smejo preseči naslednje najvišje cene: Pri prodaji namiznih hrušk, in sicer v Ljubljani: a) brezmadežnih velikih komadov 1 K 32 vin., na Kranjskem razen Ljubljane 1 K 20 vin., b) brezmadežnih manjših komadov v Ljubljani 1 K 24 vin., na Kranjskem razen Ljubljane 1 krono 10 vin.; muškatelek in sorbetk v Ljubljani 1 K 21 vin., na Kranjskem razen Ljubljane 1 K 04 vin.; zgodnjih hrušk (do vštete 5. avgusta 1917) 1 K 20 vin., na Kranjskem razen Ljubljane 1 K 02 vin.; navadnih hrušk (z roko odtrganih in sortiranih) v Ljubljani 1 K, na Kranjskem razen Ljubljane 90 vin.; tepk in hrušk za kuho v Ljubljani 60

»Oprostite,« je rekel plemič, ki je vstal; »ne bo našel. Trenutek prosim.«

Šel je po stopnicah v kuhinjo, kjer je posegel po tretji steklenici, ki je stala tam pripravljena; šel je nato v klet.

Ko je prišel tja, je obstal; globoko je sopesel in govoril sam s seboj:

»Chateau - Margaux! Šampanjec! Družega pa ni v hiši, kakor ta le zadnja steklenica Burgundca! Kaj naj pričnem? Premišljevat ni časa! Kocka je padla. Bog mi pomagaj!«

Šel je nazaj. Smehljal se je, ko se je vrnil v jedilnico. Med tem je zapovedala Lenora zamenjati kozarce.

»To vino je staro najmanj 20 let; mislim, da Vam bo ugajalo,« je govoril plemič, ko je natočil kozarce. S strani je gledal na trgovca, kaj da poreče.

Komaj je pokusil, je že zopet odstranil čašo in razočaran zaklical:

»Gotovo ste se zmotili, — ravno ti-sto vino je!«

Gospod pl. Vlierbeke je sam pokušil vino in je presenečen vzkliknil:

»Res, zmotil sem se. A steklenica je že odmašena, kaj, če jo izpraznimo. Saj se nam še ne mudi.«

»Kakor želite,« je odgovoril trgovec, »a le pod pogojem, če me boste bolj podpirali, kakor ste me do zdaj. Požurimo se.«

Polagoma je izpito vino tudi iz tretje steklenice; le dve ali tri čaše so še ostale.

Plemič ni mogel več prikrivati svojega razburjenja. Gledal ni v steklenico, a pogled se je le vedno vračal k njej. Donela mu je v ušesih strašna beseda: Chateau-Margaux, ki ga bo osramotila. Kurji polt ga je polival; na obrazu so se mu menjale barve. A kot hraber vojak se je še vedno boril s vojo usodo. Brisal si je z roko in z robcem pot s čela in z lic, pokašljeval je, obračal se proč, kakor da bi moral kihniti. Nekaj časa je tako še prikril svojo razburjenost, dokler si ni gospod Denecker nalil zadnje vino v čašo. Zdaj se je pa pričel plemič tresti; obledel je, zastokal in nagnil svojo glavo v naslonjač.

Ali je hlinil omedlevico? Ali je ubogi plemič porabil svojo razburjenost, da si je pomagal iz zadrege?

Vsi so poskočili. Lenora je zakričala in je gledala v skrbeh na očeta. Ta se je prisiljeno smehljal, ko je počasi vstajal.

»Nič ni, zrak v sobi me duši. Pojdi-mo na vrt, kmalu mi bo bolje.«

Obrnil se je proti vratom in je šel po kamnitih stopnicah na vrt. Lenora ga je prijela pod pazduho in ga je vodila, dasi ni potreboval njene podpore. Gospod Denecker in njegov nečak sta mu sledila.

Ko je gospod pl. Vlierbeke sedel nekaj časa v senci velikanskega kostanja, je izginila bledica z njegovega obraza. Pomiril je hčer in goste, a prosil jih je, naj ostanejo še nekaj časa na prostem, ker se boji, da ne bi zopet omedlel. Nato je vstal in rekel, da želi, naj bi se nekoliko izprehajali.

vinarjev, na Kranjskem razen Ljubljane 50 vin. — Cene se razumejo za 1 kg zdravega, za trg sposobnega blaga. Pri prodaji namiznih hrušk z odtiski, črvihih, pokvečenih, glivastih ali ne popolnoma zrelih, se zniža cena za 20 odstotkov. Za v § 5. ukaza urada za prehranjevanje ljudi z dne 10. julija 1917, drž. zak. št. 290, navedene razkošnostne vrste ne veljajo te najvišje cene; pač pa veljajo za sadeže teh vrst z močnimi odtiski, ali ki so črvihi, pokvečeni, glivasti ali ne popolnoma zreli, tiste najvišje cene, ki so določene za muškotelke in sorbetke. Prestopki tega ukaza se kaznujejo po § 8. ukaza c. kr. urada za prehranjevanje ljudi z dne 10. julija leta 1917, drž. zak. št. 290. Ta ukaz dobi moč z dnevom razglasitve.

Okno v svet.

Avstrijski Slovani bodo pri ustavni spremembi skupno nastopili, kar je potrebno že zavoljo tega, ker tudi Nemci, in sicer njihovi zastopniki v poslanski in gosposki zbornici, enotno nastopajo. V nedeljo dne 15. julija se je po seji poslanske zbornice vršilo skupno posvetovanje zastopnikov Jugoslovanskega kluba, Češkega svaza in Ukrajinske parlamentarne zveze o skupnem nadaljnjem postopanju za bodočnost. Pametni Nemci že sami uvidevajo, da se bo tudi nam Jugoslovanom morala dati pravica samoodločbe. Tako je n. pr. nemško nacionalni poslanec dr. pl. Lodgmann poslal zborovanju čeških Nemcev v Pragi pismo, v katerem pravi, da če češki Nemci zahtevajo zase samoupravo češkonemškega ozemlja, se mora ta pravica slovesno priznati tudi drugim avstrijskim narodom, med njimi tudi Jugoslovanom. Da bi se nemške želje s kakšno vladno odredbo za stalno uredile, na to ni več misliti. — Polagoma prihajajo tudi Nemci do prepričanja, da morajo tudi Slovani priti do svojih življenskih pravic. Ni še sicer večina nemških poslancev na tem edino možnem, ter edino pravičnem stališču, vendar pa bodo končno prišli na to stališče, ker bodo morali priti. Razvoj razmer se ne da več zasukati nazaj.

Kakor vsi drugi avstrijski narodi, tako se tudi Čehi z vnemo pripravljajo na ustavno spremembo v Avstriji. Dne 24. in 25. julija se bo v Pragi vršilo skupno posvetovanje državnozborske Češke zveze in zastopnikov češkega narodnega sveta. Dne 26. t. m. bo zboroval Češki svaz, dne 29. julija pa češka socialna demokracija.

Češki Nemci so imeli v nedeljo, dne 15. julija v Pragi veliko politično zborovanje, na katerem so zavzeli stališče napram nameravani notranjepolitični preuredbi Avstrije. Sprejela se je resolucija, v kateri se izraža vladi, ki ni znala preprečiti pomiloščenja zaprtih Slovanov, najostrejšje nezaupanje. Pri ustavni spremembi v Avstriji ta vlada ne sme imeti vodstva preureditve v svojih rokah. Zahteva se pravica samoodločbe za nemški del Češke, nemški državni jezik, nemško, narodno zaokroženo upravno ozemlje za Češko z last-

nim deželnim zborom, deželnim odborom in razdelitvijo okrožij. Zborovanje se odločno izreka proti češki državno-pravni obliki. Nemci hočejo vztrajno delovati na to, da se rešijo češkega vodilnega nadvladja. V svesti svoje moči so odločeni iti do skrajnosti. — Češki Nemci še torej svoje zagrizenosti niso opustili. Vojska jih torej še dosedaj ni izpametovala.

Hrvatski sabor je pričel dne 12. julija zopet zborovati. Novi ban Mihalovič je izjavil, da bo njegova vlada res prava hrvarska vlada. Upeljati hoče splošno in enako volilno pravico. Delovati hoče za sporazumno delovanje Hrvatske z Ogrsko. Opozicija je ugovarjala in klicala banu: »Oslobodite nas Madžarov!« V seji dne 13. t. m. so podale stranke svoje izjave. V imenu vladne stranke sta izjavila dr. Mazuranič in dr. Pejačević, da sta zadovoljna z novo vlado. V imenu opozicije so se izjavili proti vladi dr. Pavelič, dr. Pazman, Radič in Budisavljevič. V imenu Starčevićeve stranke pravi je izjavil dr. Pavelič, da Starčevićeva stranka vztraja na svojem programu in se pridružuje jugoslovanski izjavi v avstrijskem državnem zboru. Zahteva združitev hrvatskih in slovenskih dežel pod žezlom Habsburžanov. Za uresničenje tega ideala se bo stranka odločno borila ne samo v saboru, ampak tudi izven sabora. Od večine, ki plazi za Madžari, so izstopili poslanci Valerijan Pribičević, Budisavljevič, Lorkovič in Rosič. Upati je, da bo na Hrvatskem kmalu odklenkalo ljudem, ki zagovarjajo zvezo Hrvatske z Ogrsko.

V Nemčiji so se izvršile velike notranjepolitične spremembe. Dosedanji državni kancelar Bethmann-Hollweg je odstopil. Na njegovo mesto je imenovan državni komisar za prehrano 60-letni dr. Jurij Michaelis. Med kandidati za Bethmannovega naslednika je bil tudi bavarski ministrski predsednik grof Hertling. Ker pa je grof Hertling katoličan in celo član katoliškega centra (katoliška stranka v Nemčiji), so protestanti in svobodomiselnici razvili za kulisami proti njemu močno agitacijo in tako je bil dne 14. julija imenovan za državnega kancelarja pristaš svobodomiselne stranke dr. Michaelis. Za njegovo imenovanje so se zelo trudili imejitelji velike industrije, t. j. tovarnarji topov, streliva in drugega blaga. Ker pa si ti ljudje iz gole dobičkalnosti ne želijo skorajšnjega miru, navdaja prijatelje miru v Nemčiji Michaelisovo imenovanje z nekako negotovostjo.

Večina nemškega državnega zbora je dne 19. julija, kakor je bilo sklenjeno dne 14. t. m., sprejela posebno mirovno resolucijo, v kateri se nemška zbornica izreka zoper pridobitve, za mir, za trajno spravo med narodi in za prostost morja. Dokler pa sovražniki odklanjajo tak mir, hoče nemško ljudstvo še nadalje braniti svoje življenje in svoje pravice. Ali bo novi kancelar uravnal svojo politiko po tej resoluciji in kako bo izvedel preustroj državne uprave ter spremembo volilne pravice, se bo šele pokazalo.

Cesar Karel za mir med narodi. Cesar Karel je dne 17. julija sprejel odposlanstvo gosposke zbornice, katero mu je izročilo spomenico gosposke zbornice na prestolni govor ob otvoritvi zbornice. Ob tej priliki je cesar rekel odposlanstvu med drugim tudi te besede: »Zaupam na uspešno sodelovanje postavodajnih zbornic pri veliki nalogi, da se preko vojnih zmešnjav zgradijo temelji blagovitega mirovnega razvoja pomirjenih kulturnih narodov.«

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti števil. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg števil. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznano nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gospega perja in puha.

Vedno sveže blago!